Landelijke Armoedecoalitie:
Aedes - Alliantie Vrijwillige Schuldhulp - ATD Vierde Wereld - Armoedecoalitie Utrecht - Burgerkracht de Pijler - CNV - EAPN - Ieder(in) - FNV - Landelijke Cliëntenraad - MIND - Netwerk DAK - Sociaal Werk Nederland - SOM NL - SUN Nederland - Sociaal Werk Nederland - Valente - Warm Rotterdam - Woonbond
Kenniscentra Movisie, Nibud en NVVK ondersteunen

- Voortgekomen uit Armoedecoalitie Utrecht
- Geen eigenstandige organisatie, maar samenwerking, netwerk en platform
- Brieven aan politiek en bestuur, werkbezoeken, media aandacht
- Doel: tegengaan bestaansonzekerheid en armoede in NL

Landelijke Armoedecoalitie
GEEFT ARMOEDE EEN STEM!

Geert van Dijk
geertv.dijk@xs4all.nl

Goede nieuws:

We weten heel veel! Er liggen degelijke analyses en adviezen:

- **Commissie sociaal minimum, 2023: twee rapporten, analyse en advies**
- **IBO onderzoek schulden, 2024:** maatschappelijke kosten bedragen 8.4 miljard
- IBO Toeslagen, 2019-2020: stelsel te ingewikkeld, hoge terugvorderingen
- Ongekend onrecht, 2020: menselijke maat en rechtsbescherming moeten terug in de uitvoering van wetten, regelingen en (overheids-)incasso
- WRR “Weten is nog geen doen’, 2017: ken middelen automatisch toe, en verlaag financiële stress bij huishoudens
- Verkiezings- en regeerakkoordanalyses SCP: repareer armoede niet met tijdelijke maatregelen, zorg voor voorspelbaar lange termijnbeleid
- Nationale Ombudsman, 2020-2025: menselijker overheid, geen boetestapeling bij onvoldoende afloscapaciteit, bescherm beslagvrije voet

Adviezen commissie sociaal minimum

- **Toereikend inkomen en periodieke herijking:** Verhoog het sociaal minimum en leg wettelijk vast dat de hoogte elke vier jaar wordt herijkt
- **Sterkere landelijke regie:** Verminder grote verschillen tussen gemeenten door regelingen zoals beschermingsbewind, aanvullende zorgverzekeringen en laptops voor schoolkinderen landelijk te organiseren
- **Bescherming van kinderen:** Versterk de wettelijke positie van kinderen, inclusief een recht op basisvoorzieningen zoals warm water en energie
- **Werk en bijstand:** Maak bijverdienregels in de bijstand flexibeler en bied beschut werk of passende activiteiten wanneer regulier werk niet mogelijk is
- **Herziening van stelsels en breder beleid:** Herzie het toeslagenstelsel grondig en pak ook schuldhulpverlening, de woningmarkt en toegang tot zorg samenhangend aan

Opgevolgd, en niet opgevolgd

- **Nieuwe gezamenlijke armoedegrens.** Oktober 2024 eenduidige definities en meetmethode CBS, SCP en voor armoede
- **Vereenvoudiging van het stelsel en toeslagen.** Eerste stappen via aanpassingen in het kindgebonden budget en de huurtoeslag, tijdelijk noodfonds energie
- **Meer ruimte in de bijstand.** P-wet biedt meer ruimte voor bijv. bijverdienen en giften. Stap naar werk makkelijker.
- **Onderzoek naar gemeentelijke verschillen.** Nibud 2026: minimabeleid en inkomenseffecten in kaart door Nibud

- **Geen structurele verhoging van het sociaal minimum.** Kabinetsbesluit juli 2025: huidige niveau van het sociaal minimum is toereikend voor noodzakelijke uitgaven
- **Geen wettelijke (vierjaarlijkse) herijking met de werkelijke kosten van levensonderhoud**
- **Geen centralisatie en uniformering van lokale regelingen.** Geen gehoor oproep o.a. VNG
- **Geen wettelijk verbod op afsluiting gas en elektriciteit. (**Waterafsluiting in huishoudens met kinderen door rechter verboden)

IBO onderzoek schulden: adviezen 2024

- **Integraal schuldenoverzicht.** Ontwikkel één centraal digitaal portaal waar burgers al hun schulden en betalingsachterstanden kunnen inzien.
- **Maak één loket voor overheidsincasso:** bundel de incasso van verschillende overheidsorganisaties (Belastingdienst, DUO, CJIB, CAK, UWV, SCB) bij één centraal loket.
- **Maak Zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders**
- **Gecoördineerd collectief afbetalingsplan:** Maak het mogelijk om meerdere losse schulden bij verschillende schuldeisers te bundelen
- **Kwaliteitsnormen voor schuldhulpverlening:** Stel landelijke minimumeisen vast voor gemeentelijke schuldhulpverlening
- **Eén helder schuldentraject.** Voeg het minnelijke traject (via de gemeente) en het wettelijke traject (Wsnp) beter samen tot één overzichtelijk traject
- Investeer in preventie, sociale incasso en snellere schuldhulp

IBO: opgevolgd, en niet opgevolgd

- **Ambities afgeschaald, binnen het Nationaal Programma Armoede en Schulden:**
  - Rijk, gemeenten en NVVK implementeren ‘basisniveau gemeentelijke schuldhulpverlening’
  - intensivering Vroegsignalering
  - Strengere eisen aan achterafbetaaldiensten
  - Nieuwe wetgeving in voorbereiding op aansluiting Msnp en Wsnp, en zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders (convenant NVVK en gerechtsdeurwaarders)
- **Wetsvoorstel pro-actieve dienstverlening**
  - Pilots gegevensdeling uitvoeringsorganisaties en gemeenten
  - Meer aandacht voor voorlichting en duidelijker overheidsinformatie
  - Doel: actiever aanbod van voorliggende voorzieningen

- Structurele middelen geschrapt, incidentele middelen gekort
  - Integraal schuldenoverzicht op pauze
  - 1 overheidsloket schulden vertraagd, kleine stapjes binnen budget

Beleidsinzet Armoedecoalitie

- **Draag zorg voor een toereikend en voorspelbaar inkomen**
  - Realistische norm bestaanszekerheid
  - Bufferbudget
  - Verhoog minimumloon met koppeling uitkeringen
- **Voorkom dat nieuw inkomensbeleid armoede veroorzaakt**
  - Versoberingen sociale zekerheid, zorgkosten, hogere eigen bijdragen, bezuinigingen: geen huishoudens onder sociaal minimum
- **Maak inkomensondersteuning eenvoudiger, toegankelijker, minder risicovol en menselijker**
  - Vereenvoudig toeslagen en regelingen, stimuleer ambtshalve toekenning,voorkom terugvorderingen. Voorkom ingewikkelde procedures, en ‘eens gegeven, blijft gegeven’
- **Pak betalingsachterstanden en schulden vroeg, sociaal en structureel aan**
  - Bevorder sociale incasso, stop onredelijke boeteverhogingen, maak informatie begrijpelijk, maak menselijk contact mogelijk

Waar hebben we het over?

- 1,7 miljoen mensen in geldzorgen
- Ruim 550.000 mensen in armoede
- Dat is 3,1% van de totale bevolking, waarvan 1,8% werkenden
- 3,6% van alle kinderen groeit op in armoede
- Nibud ‘moeilijk rondkomen: bijna 40% huishoudens in NL’ (2026)

- Aantal neemt toe!

Betalingsachterstanden en schulden

- Van 1e schuld naar schuldhulp: 8 jaar
- 82.000 schuldhulp aanvragen in 2024
- 17.000 saneringstrajecten, helft met ‘0-aanbod’ aan schuldeisers
- Gemiddelde schuld 42.500 (ondernemers meer)
- 8,8% van alle huishoudens heeft problematische schulden (geen of onvoldoende afloscapaciteit)
- 60% van alle huishoudens met schulden kampen er heel lang mee

Risicogroepen

- 1-oudergezinnen
- Alleenstaande jongeren
- Gezinnen met een niet-westerse achtergrond
- Mensen met een arbeidsbeperking
- Zzp-ers met sterk wisselende inkomsten
- Ouderen zonder aanvullend pensioen